

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Llibrería Espanyola, Rambla del Mitj, núm. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

FILOSOFANT Y PRENENT LA FRESCA

—¿Per qué deuen dirne la mar vella d' aixó?... ¿Que voleu dir que 'ls altres mars son mes joves?

CRÓNICA

No es mala *corrida* ó *empaytada* la qu' están donant els bous de la República argentina als provehidors y carnicers de Barcelona!

—Ens han reventat—diuen tots á l' hora, posantse las mans á la part adolorida, que aquesta vegada no es la ingle, ni 'l ventre, ni 'l tórax, sino una entranya encare més sensible, la butxaca.

Y cada día, instalats en las sevas taulas convertidas en tribunas solitarias, las mans plegadas sobre 'l piló de tallar, las eynas en pau, contemplan ab tristesa la llarga quía de consumidores formada al peu de las taulas de preferencia, ahont s' expenen las magníficas talladas de aquellas bestias, germanas de las nostras—com diría qualsevol americanó-filo—per la sanch y per la fibra.

Quan els bous argentins van arribar embarcats com á senyors y ben nutrits durant la travesía, els abasteixedors, que ab las sevas trassas y manyas han acabat pera ferse amos absoluts del mercat de Barcelona, se 'ls miravan de quía d' ull, y deyan:—Si no cedeixen á las nostras exigencias, ja se 'ls confitarán!

No en va recordavan que tots els ramaders que á Barcelona han vingut á oferir el seu bestiar, ó han tingut de cedir á las sevas exigencias ó n' han sortit ab las mans al cap, no quedantlos gayres ganas de tornarhi. Perque ells s' ho tenen ben conjuminat y disposan de tot: del excorxador y dels mercats, no valenthi competencias. Havían arribat á abolir la lley de l' oferta y la demanda. Havían arribat á declarar la plassa en estat de fam. Al pobre consumidor li deyan:—O pagas lo que t' exigim ó t' quedas sense carn.

Y com els senyors del Ajuntament que, quan no uns mals administradors, son uns calsassas, se desentenían del assumpto y arronsavan las espatllas, els abasteixedors y sos aliats els carnicers feyan la seva santa y omnímada voluntat, endossantnos verdaderas ròssas més dignas del canyet que de las taulas de un mercat, aixó sí, fentlas pagar á preus escandalosos.

Un amich meu fastiguejat, me deya un día:

—Jo crech que treballan en connivencia ab el clericalisme, pera fernos aborrrir el tercer enemich de l' ánima, la carn.

El fet es que hi posavan el coll, matant á tot estrop caps de bestiar esquíalits, y fins malalts, més ó menos espurgats. En obsequi als barcelonins l' havían donada en efectuar una selecció al revés. Un día que l' autoritat se proposá aplicar ab tot rigor las disposicions sanitarias vigents, amenassaren ab deixar á Barcelona sense carn bona ni dolenta. Fou necessari transigir ab la glossopeda y ab la tassis. ¡Quín ascol!

Y pitjor encare si un, sense saberho, arriba á arreplegar la porquería procedent dels excorxadors clandestins, qu' en gran número funcionan en distints punts de la ciutat, ahont hi va á parar tot, mulas, burros y fins gossos.

Ab tot aixó bastava introduhirse á la boca una mossada de carn estiranyosa y aixuta com la que aquí venía expenentse, pera que la imaginació treballés més que las dents y vinguessin tot seguit els ascos precursors del vómit. ¡Bonica manera de nutrirse y alimentarse!

***

Una ratxada sanitosa de las pampas argentinas ens ha portat tot d' una l' alegría de menjar de gust.

¡Quíns bous més hermosos, més sapats, més plens de salut! Ab el seu aspecte tranquil y ab els seus ullassos resignats están dihent:—Menjeunos y sabreu lo qu' es carn bona.

Ja casi 'l *trust* dels abasteixedors havían lograt rendirlos, mirantlos ab deedenyós menyspreu, abstenintse de pegarhi dita, y tancantlos'hi totas las portas, perque en forma de palpissos, filets, culatas y mitjanas no poguessin arribar al alcans dels consumidores. Llavors va ser quan l' Ajuntament, sens més que posar á sa disposició unas pocas taulas de preferencia en els principals mercats, els va facilitar la satisfacció de no haver efectuat el viatge en va.

Y 'l públich ha fet lo restant... lo qual no te res d' extrany: perque tirarse de cap sobre una carn magnífica, com de molt temps no se 'n havia menjat á Barcelona, y de 30 á 40 céntims per tersa més barata que la detestable que 'ns venían endossant, no es cap miracle sino la cosa més natural del mon.

Ara lo que s' ha de procurar es que aquesta cosa duri. L' ensaig s' ha fet y 'ls seus resultats no poden ser millors. Vagin venint novas expedicions, vagis demostrant que á pesar dels gastos de la travesía y dels drets de aduana, encare hi ha la vida en vendre carn argentina deixant á benefici del consumidor, un marje considerable d' estalvi, del qual avants s' aprofitayan per enriqueirse els organissadors del escandalós monopoli.

¡Endavant y bons talls y ben baratos!

La carn de bou argentí es agrahida; el pobre hi pot arribar y l' home de posició xalarse davant de una tallada aromática de aquellas que posadas al foch, en lloch d' encongirse y fer el rapatani, s' estufan y entendreixen, que á taula reben dócils y carinyosas l' acció del ganivet y la forquilla, y que á la boca y fins dintre del ventrell, quan el que se la menja diu:—¡Que n' ets de rical!—sembla respondre ab el melós accent de aquella terra:—¡Y cómo nol!

No es culpa nostra si tot sovint hem de reptar á *La Veu de la Calumnia*, de la qual, á la fi, hasta la *gent de bé* se n' haurá de desentendre, puig es companyia desagradable la de qui no pot curarse de tenir la llengua bruta.

Las causas, bonas ó dolentas, s' han de defensar ab modos; aixó es lo menos que 's pot exigir als seus defensors. Perdre 'ls estreps cada vegada que s' experimenta una contrarietat, y anarse'n en un flux de insolencias y de baba enverinada, es una situació ben poch airosa y que certament no té res d' envejable.

Tothom que llegeixi 'ls dos articles que á la Junta de *La Caritat* ha dedicat *La Veu de la Calumnia*, lo menos que dirá es que respira per la ferida. Y en efecte: qui conegui la manera com se va preparar el projecte de constituhir una junta autónoma encarregada de la beneficencia municipal; qui estigui enterat de las maniobras sigilosas y de mala lley que al procedirse al nomenclament de las personas que havían de constituhirla van realisar alguns regidors afectes á *La Veu de la Calumnia*; qui 's fassi cárrech del despit que no va poder amagar llavors, y molt menos ara, després de constituhit el citat organisme, creurá sense esforços que 'ls *perdigots* ne portavan una de cap, y que al veure's defraudats en las sevas esperansas han perdut el seny.

Sols perdent el seny se pot fer una guerra despiadada, de insinuacions malévolas y de rezels arbitraris, contra una institució creada pera 'l bé del próxim y que necessita y aspira á mereixer l' apoyo de tot Barcelona, sense distinció de classes, creencias ni opinions. La caritat no las té ni las ha de conei-

xer. Y aixó ho realisa *La Veu de la Calumnia* en el moment de constituirse la Junta y sos principals organismes, sense esperar á que haja realitat enca- re un sol acte—qu' aquests son els únichs qu' en- tran en tot cas en l' esfera de la crítica—sols impul- sada per l' antipatía, per l' odi que li inspiran de- terminadas personas, entre las quals me cab l' ho- nor y la gran satisfacció de contarm'hi.

Qualsevol dirá si aquest frenesí de impaciencia agressiva no revela 'l desequilibri mental de qui, més que de la pretensió de dirigir á la opinió públi- ca, se fa digne de la celda de un manicomi. En efec- te; sols un boig, un *orat* (parlant en catalanesch) pot ofendre al seu casi correligionari Sr. Vidal y Ribas, digne tesorero de la Junta *La Caritat*, dihent, com

diu textualment *La Veu de la Calumnia*: «l' expe- riencia 'ns fa temer que 'ls diners que la ciutat don- gui pera 'ls pobres, puguin servir pera campanyas electorals en profit de caciquistas y de republicans llibertaris.»

Que 'ns insulti á nosaltres, que 'ns digui «direc- tor de dos semanaris quina lectura 'l sentit comú priva á qualsevol persona decent, etc., etc.,» ens té sense cuidado. Quan *La Veu de la Calumnia* conti com els nostres semanaris, 24 y 32 anys de vida respectivament, sempre en bona correspondencia ab un públich deu vegadas més numerós que 'l seu, podrá parlar sense que ningú atribueixi al corch de l' enveja 'l seu llenguatge. A no ser que *La Veu de la Calumnia*, portada per l' impuls de sas

llastimosas xifaduras, tingui— que també podría ser—la pro- tensió de dividir als barcelonins y als catalans en dos categorías; catalans y barcelonins *decents*: els que llegeixen *La Veu*; y cata- lans y barcelonins *indecents* els que deixan de llegirla.

Quan diu més avall: «Es cert que 'ls personatjes aquests (un d' ells un servidor de vostés) no hon- ran pas gens á qui ab ells se fas- si», tampoch logra enfadarme; perque 'ls redactors de *La Veu de la Calumnia*, del primer al últim son tan irresponsables com els gossets peteners, que al veure passar á un home lladran desa- forats darrera de una reixa.

No val la pena de cansar á dos amichs perque vagin á visitarlos, qu' ells aquesta classe de visitas no las reben. Quedaría 'l recurs de castigar personalment la seva insolencia, pero serenament refle- xionat, un troba que no satisfá prou posar la má una mica dura en contacte ab certas naturalesas massa trencadissas.

Hi ha que deixarlos lladran, que á la ff' l' públich ja se 'n fa cárrech de que després de tot lla- dran contra sí mateixos, puig ho fan en detriment de la seva salut y del seu seny ja prou desba- llistat.

P. DEL O.

LA CARN DE BUENOS AYRES

EL DILLUNS

—[Preneu paciencia, noyas! La que vulgui quedar servida aviat, que vin- gui mes dematí.

EL DIMARS

Las *Menegildas*, seguint el consell del carnicer.

ENTRE DOS ENAMORATS... MASSA ENAMORATS

ELLA:

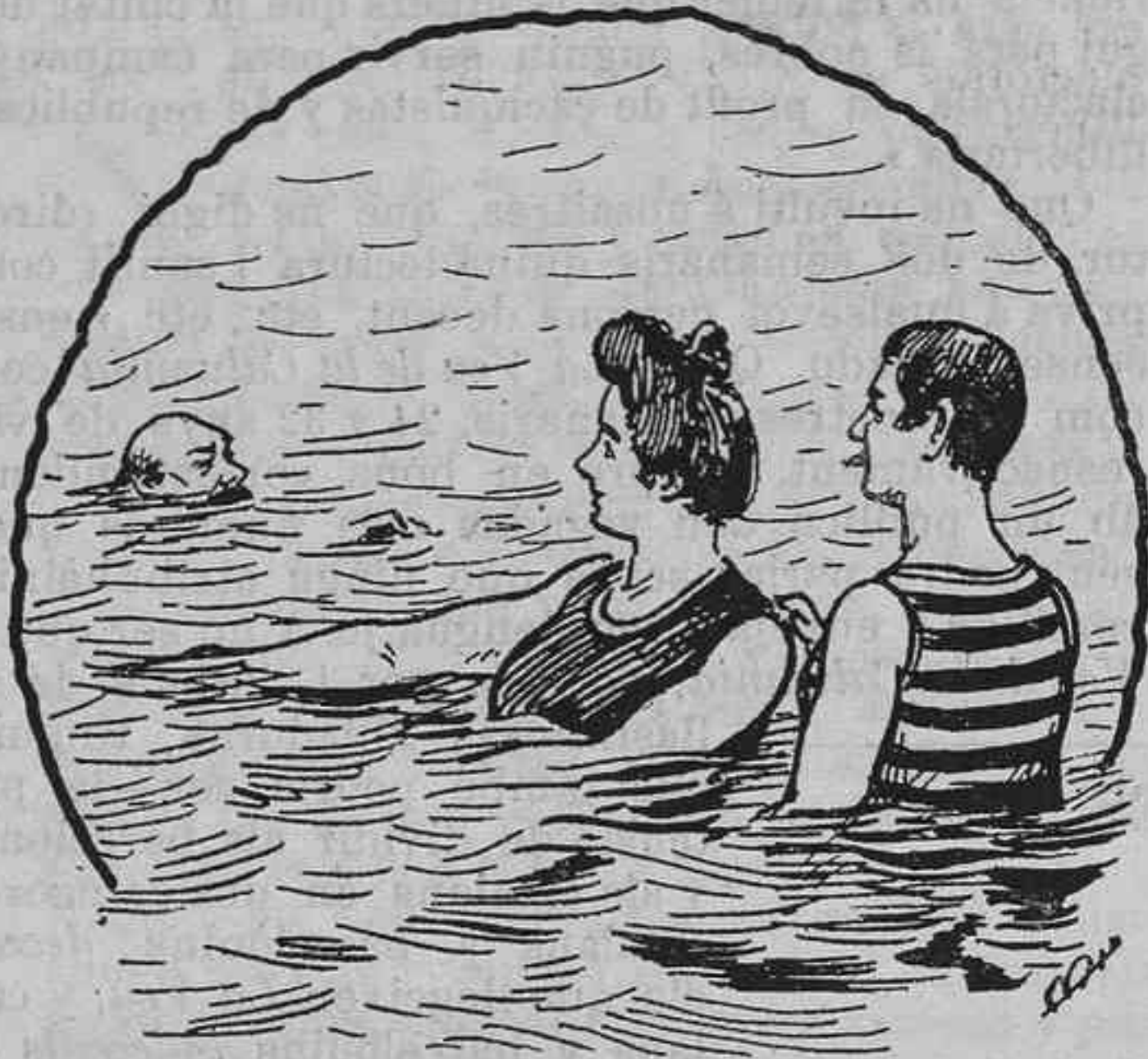
—[Si la mare 'ns hi atrapés!
Diría la pobre dona:
«Noys, es ben original,
festejá en aquesta forma!...»

ELL:

—No ho creguis pas, de segur
que d' altres temps fent memoria,
no diría *original*
sino, que diría: «Es *copia*.»

MÁXIMO ELECTRA

MARIT DÓCIL

—Ves, Corneli; neda tranquil, y no passis ànsia per mí. El cosinet ja 'm farà companyia.

CALAVERADA

—Hi ha qui está pel fondo de las cosas... A mí no 'm vinguéu ab fondos... ¡Las formas, las formas!

LA CECILIA

Si no fos que la cosa 'ns atrapa sense quartos, ¡quins ratos més distrets passariam parlant de la senyoreta Cecilia Aznar!

Ja ningú 's recorda del pare Verdaguer ni del monument que havíam de ferli, segons uns al cim del Caball Bernat, segons altres á la boca del port, de cara á Mallorca.

La qüestió palpitant, la *nota del dia*, com sol dir la premsa periódica, es averiguar el paradero de la Cecilia Aznar, l'endiablada heroína del crim del carrer de Fuencarral.

Apenas, com qui diu, hem comensat á pegarhi cullerada, y ja 'n tinch las orellas plenas.

¡La Cecilia s' ha embarcat cap á Buenos Ayres!...

¡La Cecilia ha fugit á Fransa!

¡La Cecilia roda per Catalunya!

¡La Cecilia ha estat á Barcelona!...

Perque ara resulta que positivament l' hem tinguda aquí.

¡Quín honor—¿veritat?—per nosaltres! ¡Haver servit per uns quants días d' alberch á una personalitat qu' en l' actual moment históric absorbex l' atenció de tot' Espanya!

Mentres era aquí ningú va dirne res, pero ara qu' es fora, crech que tothom—menos jo—l' ha vista.

Un argenter explica que va entrar á casa seva, ahont, com á persona de gust que la tal Cecilia sembla ser, va enamorar-se de lo millor de la parada.

Un taberner refereix ab tots els pels y senyals la *juerga* que la interessant cambrera va *corre* en el seu establiment ab un fulano que li servia de *cicerone*.

Un altre curios trassa ab la matemática exactitut d' un Baedeker, l' itinerari de tots els passeigs y excursions que la Cecilia va fer mentres va viure entre nosaltres.

Las senyals personals que d' ella ha donat la policia han despertat la memoria d' una infinitat de gent.

—Es rossa,—diu un.

—Sí, senyor—confirma un altre:—rossa, y ademés te dos *lunares*.

—¡Just! *Uno junto á la boca...*

—Y *otro...* sota l' orella dreta.

—Es bastant desgarbada.

—¡Desgarbadíssima! Fins sembla mentida que 'l difunt se deixés matar per un pendatxo com ella.

—¡Ah! ¡Son planetas! No 's pot dir: D' aquest pendatxo no moriré.—

Es tanta la gent que «l' ha vista,» que fins un baylet que roda per las aceras de la Rambla llimpiant las botas dels parroquians dels cafés, va assegurar-me l' altre dia que també havia tingut aquest gust.

—¿De veras?—vaig dirli.

—Lo mateix que ara 'l veig á vosté.

—¿Quína cara feya?

—De *pocus amigus*. Anava mirant á dreta y á esquerra, com si tingués por de la policia, y á la ma hi portava una planxa.

—¡Ves allá!... Si la planxa va deixársela á Madrid, en el *lugar* del crimen!

—¿Qué té que veure?... 'N deu haver comprat un' altra, per si acás. ¿No sab que aquestas donas sempre van armadas?—

Un dels que també declaran haverla vista es el municipal de punt á la cantonada de casa.

—¿Per qué no va detenirla?—vaig preguntarli jo quan ell m' ho explicava.

—Hombre, ¡quién había d' imachinarse que aquella mujer fuese la criminala esa!

—Y ¿cóm es que ara s' ho imachina?

—Porque el retrato de la Cecilia que ha publicado la prensa me ha abierto els ulls.

—Amigo ¡si arriba á pescarla!... Cinch mil pesetas ofereixen de trobas...

—¡Prou que lo sé!... ¡Que vuelva, que vuelva ahora! ¡L'ase 'm flich si esta vez se m' escapa!...—

El pobre municipal no sab que

volverán las oscuras golondrinas;

pero aquestas minyonas que ab tanta destresa s' escorran,

esas ¡ay! no volverán...

Las probabilitats de la seva captura sufren al-
sas y baixas com las cotisacions de la bolsa.

Al dematí tenim á la Cecilia poch menos qu' en-
xiquerada.

—¡Noticias de la frontera! La policia francesa te
indica de que l' autora del crim del carrer de
Fuencarral ha passat per allí en direcció á Burdeos.

Al mitj día 's gira la truya.

—La Cecilia s' ha embarcat cap á América. Usa
un nom fals, pero 's creu que 's lograrà atraparla.

A las pocas horas torna á cambiarse la decoració.

—Lo de la senyora que s' havia embarcat ab un
nom fals, es un error de la policia: no hi ha res de
lo dit.

Ve 'l correu de la tarde.

—Pista nova Hi ha motius pera creure que la Ce-
cilia es al Havre.

Arriban els partes de la nit.

—La Cecilia sembla qu' es á Lisboa.

Y Cecilia per aquí, Cecilia per allá, la *criminala*,
com deya 'l municipal de marras, no s' aparta de l'
imaginació de la gent, y 'l seu nom sona al café, al
teatro, á la barbería, á tot arreu ahont se reuneixen
quatre personas.

—Noy; una cervesa.

—¡Volant! Interinament, aquí té 'l diari: porta
nous *detalls* de la Cecilia.

—Fassi 'l favor de tallarme 'ls cabells.

—¡Molt bé!... ¿Qué se sab de la Cecilia?

—¿Ha vist el primer acte d' aquest drama?

—No: estava llegint aixó de la Cecilia...—

¡Es un *enceciliament* que amenassa invadirho tot!
Jo, com á mida de precaució, á la porta del meu
pis ja hi he posat un rétol, en castellá, porque fassi
més forsa, que diu sense embuts:

«Se prohíbe terminantemente hablar de la Cecilia.»

Ja que al carrer no hi ha medi d' evitarho, al me-
nos, dintre de casa, que 'm deixin estar tranquil.

A. MARCH

RECLÁM

Tots els que regenerar
volguéu poch ó molt la patria,
feu virada cap aquí
que l' *ideya* vos reclama.
Per tot arreu 'hont podém
estém dant la gran batalla,
pró per engruixir las filas
molta gent encare falta.
No mirém negres y blanchs
ni d' hont venen ni allá 'hont paran;
si algú de vosaltres porta
la conciencia enmascarada,
no li dongui aixó cap pena;
el *químich* de nostra casa
ab cert such de *gent de bé*
(que ja hi té la má trencada)
li *tenyirà* desseguida

deixantla com una plata.

Unicament exigim
per ser de nostra llopada,

LAS IMPERFECCIONES DE LA NATURALESA

—¡Quina xiripa!... Ves, si no fos el daixóns, si podria
pendre la dutxa ab tanta comoditat!...

confessar y combregar
lo menys un cop la senmana;
dels *Sots Feréstechs* apendre
de memoria algun passatge;
dir molt alt qu' en Russinyol
sols pinta mamarratzadas;
tení á la cara una pell
de quatre dits de gruixaria
hont els trets de la vergonya
no hi deixin jamay la marca;
la pregaria sempre als llabis
y la llengua enverinada.

Nostre terror necessita
gent de pitrada y ben mascle
y aixís tots units y forts
quan bufi la ponentada
hi oposarém nostre alé

CUMPLINT LAS ORDRES DE 'N MANZANO

—¿Adónde vas, desventurada con esta col? ¿No sabes que 'l gobernador no quiere nada que sea vert?

perfumat d' oli de llantia.

Els que no saben dir setze
els que parlan com las garsas,
tan de fatxada y gandul
com per aquí se la campa,
de aquestos que han vist la llúm
á Cuenca ó Guadalajara
ó á Ventanillas de Abajo,
á las bonas ó á las malas
ensenyarém, mal que 'ls pesi,
nostra doctrina cristiana.
(Per 'xó no hi perderém res
de portá una ampolla d' árnicia).

En certa *Casa molt gran*
ja hem lograt ficar la banya;
els dels nostres que hi ha allí dins
portan las unglas molt llargas
per... escurar la bruticia
que per tot arreu s' hi escampa.
Mireuvos en 'quest mirall
ilustres fills de Valcarca,
La Sella y Gratallops,
descendents de la nissaga
del gran Jofre lo Pelut
encare que molt *pelada*
la butxaca tots porteu;
mireu pel bé de la rassa;
y la *patria* satisfeta
vos ne donará las gracias.

FÉLIX CANTIMPLÓ

VERDURA

¡Bona l' hem feta, Manzano!
Ara, qu' es quan el vert resulta més grat al espe-
rit y més dols á la vista, ara justament al governa-
dor se li ocorreix perseguirlo.
¡Oh! ¡Y en quína forma! Ab verdader ensanya

Hopart

INSTITUCIONS POPULARS

Inst. FREDERICH FERNANDEZ

«LOS MONTANYENCHS» VISITANT LA CASA DE LA CIUTAT

Los Montanyenchs, es una associació genuïnament catalana, composta de joves obrers, dependents de comers, artistes, estudiants, etc., que inverteixen els dies festius fent excursions per la ciutat ó per la província, estudiant els monuments antics y moderns, els museos, els arxius y tot quant revela progrés y cultura.

La present fotografia es un recort de la visita feta el passat diumenje per la simpática associació á la Casa de la Ciutat de Barcelona, en companyia del actiu periodista D. Lluís Figuerola, qui ilustra molt sovint las sevas excursions ab interessants y profitosas conferencias.

ment. De lo que 'l bon senyor fa avuy á prohibir terminantment l' us de las persianas verdes, no hi ha més que un pas.

L' empresa del *Granvia*, sens dupte considerant gastat tot alló dels *días de moda*, qu' en molts teatros ja sembla qu' es moda serho cada día, va concebir la refrigerant idea de distingir algunas funcions de la senmana, batejantlos ab el títol de *días verdes*.

¿Volen res més innocent que aixó? A no ser que s' acudeixi á la més refinada malicia ¿qué te més un día vert, que un día roig, que un día de color de *lanquins*?

Pues á la primera autoritat civil de la província se li va ocorre que alló era pecaminós, y sense entretenirse en xeringas, crida al empresari y li intima la immediata supressió dels *días verts*.

—Pero, senyor governador,—deya l' interessat:—no dongui á la cosa més importancia de la que té. Al dir *días verts* no duch altre propósit que 'l de tirar, moralment, sobre 'l públich una onada de frescura...

—No hi ha frescura que hi valgui. ¡Fora aquests *días*!

—Bueno: *dura lex, sed lex*. Borraré la verdura dels *días*, pero deixaré la verdor del cartell.

—¿Qué vol dir?

—Que continuaré imprimintlo en paper vert.

—¡Vosté se 'n guardará prou! ¡No vull veure una gota de verdura! ¡Ni als *días*, ni als papers, ni en lloch!...

Y vels'hi aquí cóm un color, que tots els metjes diuen qu' es tan bo per la vista, ha sigut posat fora de la ley pel governador civil de la segona capital d' Espanya.

Els motius que pera justificar la seva disposició alega 'l senyor Manzano son tan fermes y tan sólits, que no han convensut á ningú.

¿Quinas obras representa, en resúm, la companyia del teatro *favorescut*—es la verdadera paraula—ab la seva prohibició?

Fan-Fan, Boccaccio, Donna Juanita... operetas que 'l públich está cansat de veure, representadas si fa ó no fa de la mateixa manera que avuy.

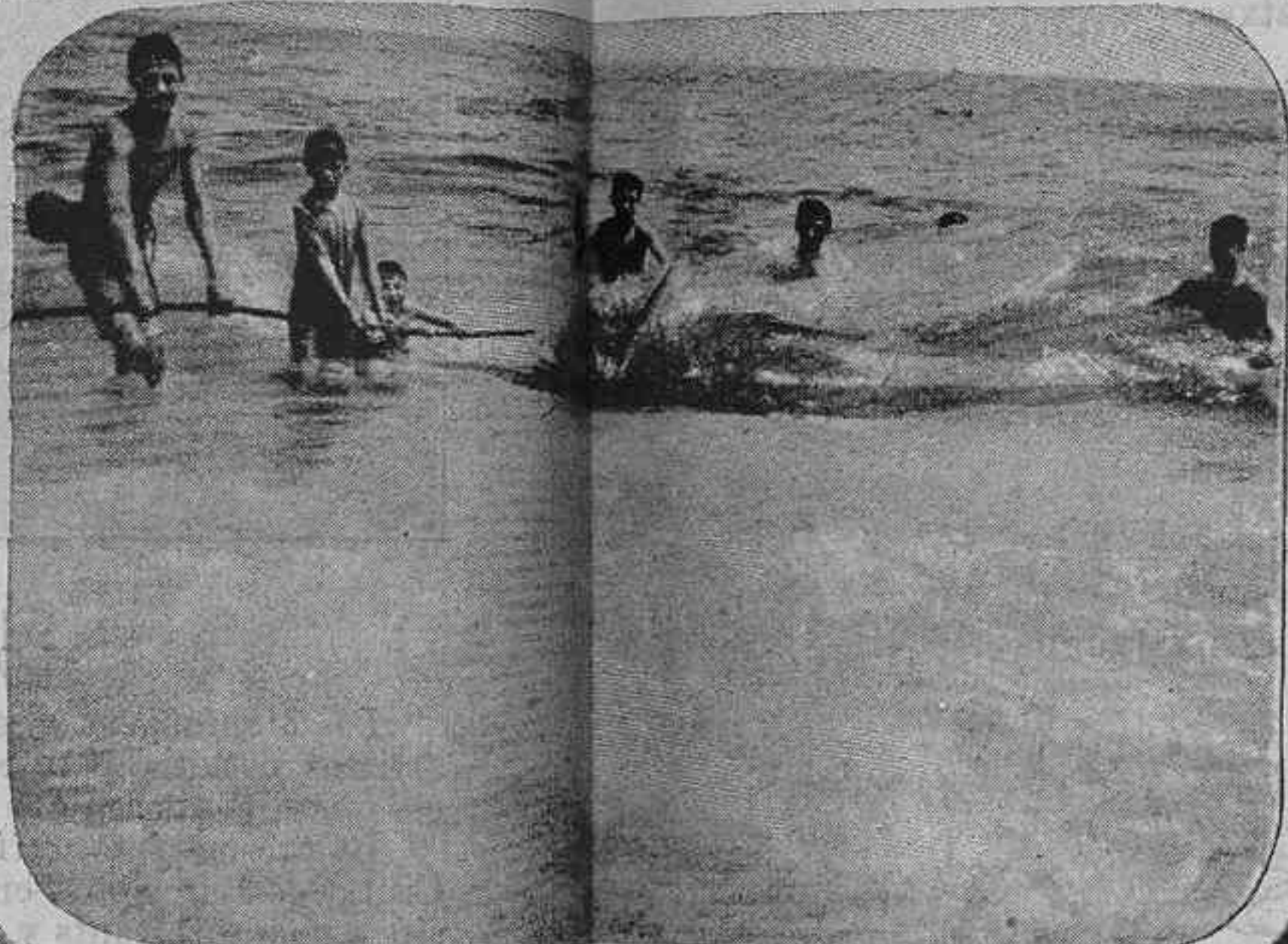
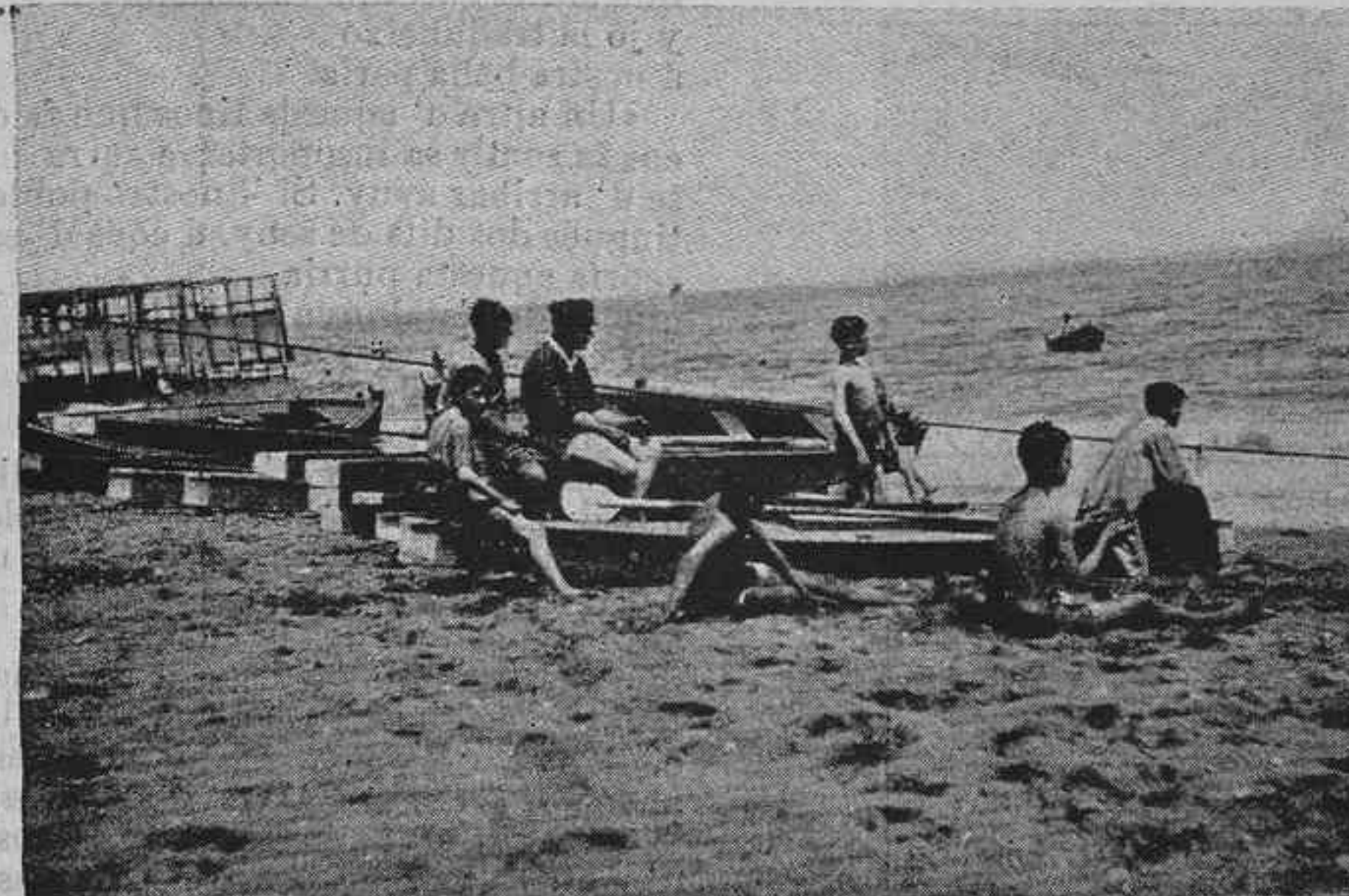
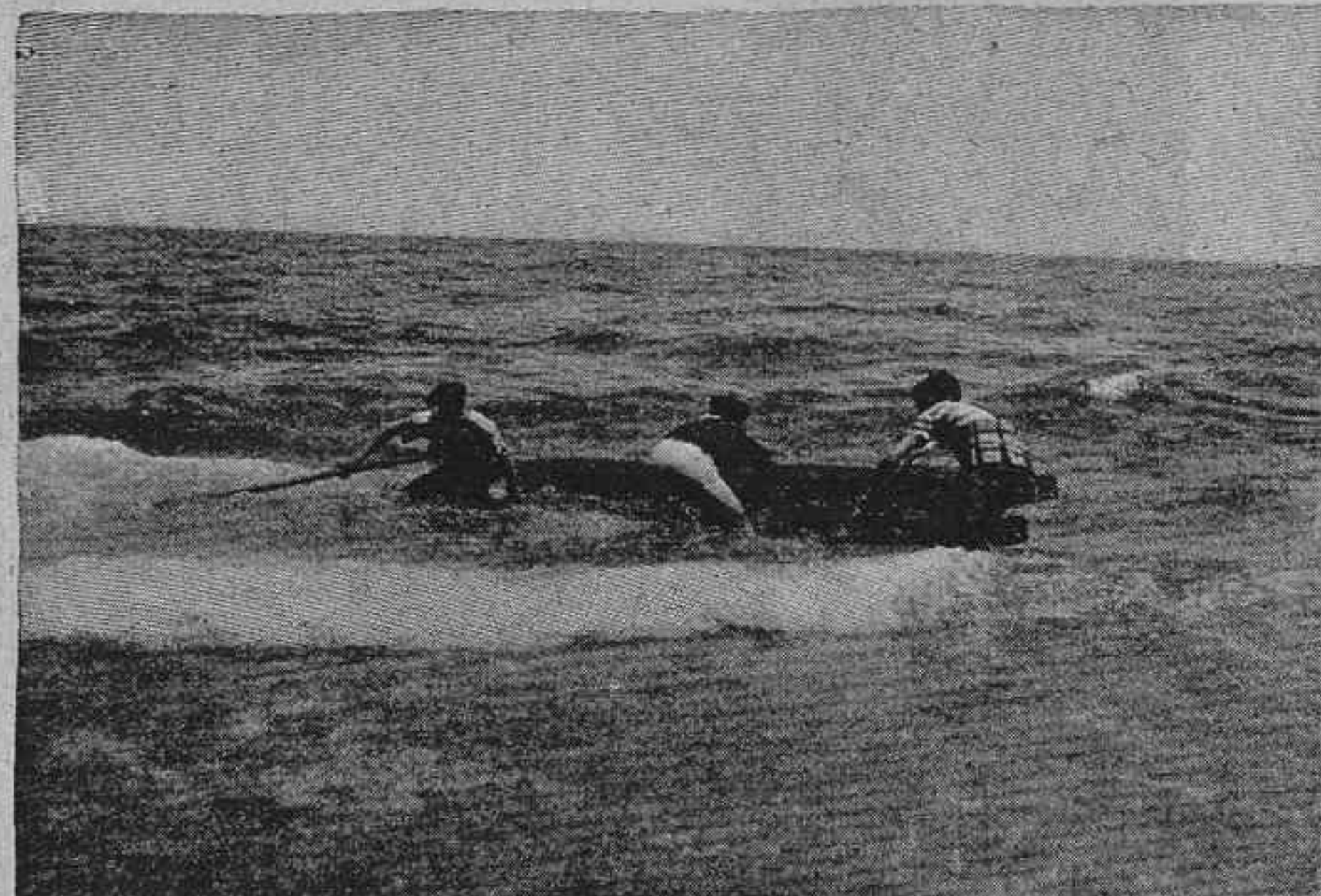
Además, la companyia del *Granvia* ¿no es italiana?... ¡Y donchs! ¡No haviam quedat en que

*cantada y en italiano,
gana mucho la moral?*

Afortunadament l' empresari, que sembla que no 's mama 'l dit, acatant respectuosament las disposicions gubernativas, ha borrrat sense replicar dels seus cartells la paraula *verdes*, y en lloch d' aixó hi ha posat *fashionables*.

«Dígali barret, dígali sombrero.» D' aquesta feta l' idioma s' haurá enriquit ab una sinonimia més.

A LA VORA DEL MAR

Desde ara tothom sab que *fashionable y vert*, teatralment parlant, venen á ser una mateixa cosa.

Pero jo, si fos del empresari del *Gran*, via, encare ho arreglaría millor.

¿No 'm deixan posar *días verdes*? Pues posaría senzillament *días amarillos y azules*.

El blau y 'l groch, barrejats, ¿no fan vert?

D'aquest modo obehía al governador y no deixava 'l cartell sense verdura.

MATÍAS BONAFÉ

TÍVOLI

S' ha de dir la veritat: la restitució á n' el *Faust* de Gounod del quadro *La notte di Valpurgis* no va produhir tot l' efecte qu' era de desitjar.

¿Está bé que 'l suprimeixin?

No diré tant; puig es un episodi de l' obra, y serveix pera demostrar que la Musa delicada del autor de *Faust*, no té cap mena de parentiu ab la que inspirava el colós Wagner, en aqueixas obras de conjunt qu' exigeixen una gran potencia de inspiració.

La notte di Valpurgis será sempre un motiu de legítima curiositat.

Y vels'hi aquí al gran Blanxart al *Tivoli*. Del Real de Madrid al modest teatro del Passeig de Gracia, 'l salt es gros; pero no es una cayguda com podria creure algú, sino una ascensió, en el sentit moral de la paraula. ¿Perqué 'l poble no ha de poder sentir á una notabilitat, pagant no mes que 85 céntims per l' entrada, si 'l teatro es gran y ho permet? Además, el célebre barítono catalá que va donarse á coneixer en el *Buen Retiro*, no pot renegar del seu origen, ni pot correspondre malament al carinyo dels seus paisans.

L' obra va ser interpretada com ja la voldríam veure igual en teatros de major categoria y 'ls días de festa. En Blanxart fet un colós en el paper de protagonista; la Lopeteghi, revelantse una estrella que brillará molt. ¡Quina veu mes hermosa y quins arranchs d' artista inspirada! La Gardeta, notable en el paper de Magdalena, y fins en Quadri, 'l tenor, trayent fabas d' olla y sostenint el brillo del seu paper, ab tot y tenir que lluytar ab una figura corpulent que casi ocupa ella sola las taulas del *Tivoli*.

Pera tots va haverhi aplausos y entussiasme.

NOVEDATS

La Gobernadora es una comedia satírica, al meu modo d' entendre la millor entre las que ha produhit en Benavente.

Pintura fidel y animada de la societat de una capital de provincia, regida per un governador débil, que 's deixa portar per la seva dona, en tant que aquesta 's deixa influhir pel secretari del govern, hi ha en l' obra molta

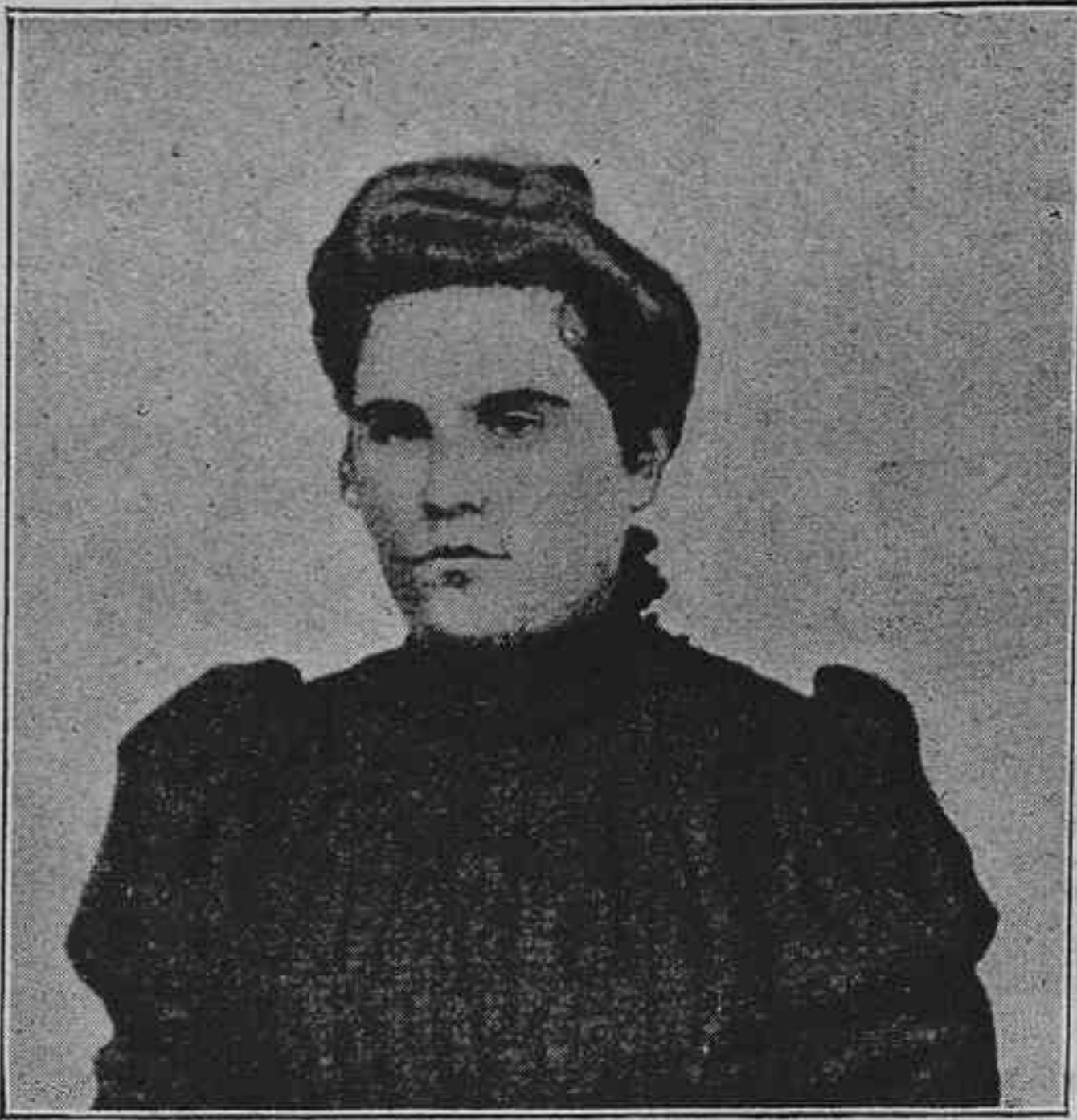

Insts. FREDERICH FERNANDEZ

ACTUALITATS

La pressumpta autora del crim del carrer de Fuencarral

CECILIA AZNAR

escalfor de vida, molt color local, un esperit de observació sorprenent y condicions de primera, que resplandeixen sempre lo mateix en la trama y en las situacions, qu' en el diálech.

Aquella girada de la gobernadora, que la porta á demanar al seu espós tot lo contrari que poch ans li havia exigit; aquella conversió á la corrent popular, desententse de las personas d' upa, es per sí sola tota una comedia y de las mes sabrosas, per quant permet al autor ficar l' escarpell en el cos de la miseria política y social.

Una obra que té un acte primer en que 'ls quadros animats y ben compostos se succeheixen els uns als altres; un acte según extraordinariament vibrant y basat en el joch de las humanas passions; y un tercer, reduhit á un pintoresch epílech, es sens dupte una producció de mérit, digna en tots conceptes de una acullida mes simpática, que la que li va dispensar una part del públich tan elegant com frívol dels estrenos, que sens dupte per veures en certs passatjes, retratada en l' obra, estarrufava 'l nas.

Lo qual per l' autor representa un gran éxit. Ha conseguit lo que 's proposava: posar el dit sobre la llaga.

Lo que hauria pogut millorar una mica es l' interpretació, especialment en las escenas de conjunt.

CATALUNYA

Cirano de Bergerac y *El alcalde de Zalamea* han fet el gasto de la senmana.

Per ahir dijous estava anunciat l' estreno de *Falstaff* de Shakespeare.

GRANVIA

Ab las funcions verdas y ab las maduras, ó siguin ab operetas y óperas va fent el seu fet la companyia italiana, que no careix d' elements apropósit pera conquistar-se l' aplauso del públich.

Y fins ara l' ha trobat en totas las representacions.

N. N. N.

DE REBOT

Un diari d' aquests rotativeros dels que 's dona á Madrid mes importancia ha publicat darrerament un *suelto*, que m' ha fet molta rábia, tanta, que si 'm descuido 'm fa fer soci del *Trasbals*, de *L' Escona*, de *La Dalla* ó un altre club d' aquestos qu' improvisan quatre *Companys de causa*.

No n' hi havia per menos, per que deya aquell solt insultant eixas paraulas:

«Un altre d' aquests tipos.....» Per supuesto que era la gacetilla castellana y jo la traduheixo á nostra bella parla.

«Un altre d' aquests tipos que fa días ens fa sentir sa insoportable xarra te d' arribar avuy. Si 'l nostre poble tingués dos dits de seny, á cops d' estaca rebría aquesta purria que ve de Catalunya á nostra casa per colocá els seus géneros y escurarnos els rals de la butxaca.

Son un pilot de brétols mes amichs d' alsá el colze y fé bullangas que de cuidarse dels obrers que explotan dintre las sevas fábricas.

Eixa gent forastera aquí á la capital de las Espanyas, que s' estigui quieta als seus terrossos fent corre el bou, ballant sardanas llargas, cantant *Els Segadors* y perdent horas al *Pla de l' Os*, sota Colón ó al *Parca*.

Qu' en santa pau ens deixin ab sos quientos d' *autonomía*, *avens* y altres paraulas que son en boca d' ells 'xarop de pico y valen lo que l' aygua de borratxas.

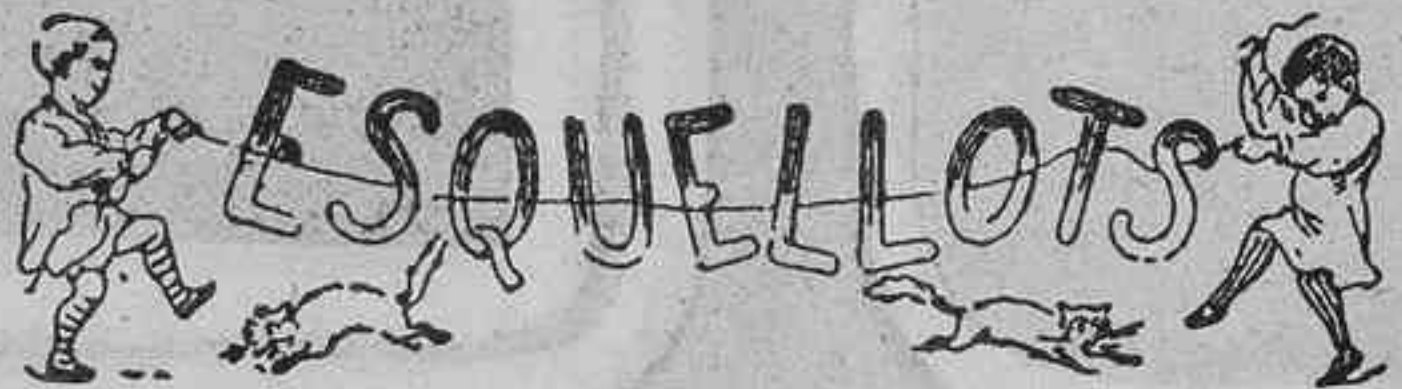
A rebre aquesta escuma sols pot anarhi xusma perdularia, fills de burdell, *trinxeras*, quizenaris y gent de poca latxa.

Si 'n torna á vení algun, se l' ha de rebre ab escándol, xiulets y cops d' estaca.»

¿Eh qu' es escandalós? Quan el diari anava á estripá ab rabia

me va observá un amich que tot el *suelto* estava ben calcat ratlla per ratlla ab els *sultos* y articles que publican cada cop que ve gent *de fora casa* uns diaris que, fa vergonya el dirho, se publican en terra calalana.

JEPH DE JESPU

No 's parla de altra cosa que de la Cecilia Aznar, la pressumpta assessina del Sr. Pastor, aquell pobre remullit del carrer de Fuencarral, que l' havia presa al seu servey pera tot, y qu' ella ho ampliá fins á deixar-lo ben servit matantlo á cops de planxa.

Després va ferse fonedissa, y la policia fins ara no ha lograt capturar-la. De manera que si l' una mata ab una *planxa*, l' altra fent una serie de *planxas* s' está suicidant.

***

En quant á la pista de la fugitiva ja sembla que l' han descuberta. Se diu que va venir á Barcelona, que va aconvoyarse ab dos dependents de *hótel*, que ab ells va passar la verbena de sant Joan en una certa casa alegre del carrer de Nápols, que va comprar joyas en un establiment del carrer de Sant Pau, y que després, valentse de un nom fingit, va embarcarse en un vapor de la *Trasatlántica* ab rumbo á Nova York.

Ara sols falta que quan arribi 'l barco allí, la passatjera á qui sens dupte esperarán pera detenirla, no sigui la Cecilia Aznar... la noya rossa, de bona presencia y un xich pigada, segons las senyas que d' ella s' han donat.

***

Els dos dependents del *hótel*, un d' ells casat, van ser detinguts junt ab la dona de aquest, en el moment d' embarcarse al Havre pera 'ls Estats Units.

COLOQUI INTERROMPUT

De moment els han portat á Madrid, puig el jutje instructor desitja fells'hi algunas preguntas.

—No es lo mateix anar á América ó á la vila del Os—dirán ells sens dupte—pero, en fi, tot es viatjar.

Totas aquestas historias son las que avuy entre-tenen á la gent. ¡Quína sort té en Sagasta! Mentres tothom parla de la Cecilia, ningú s' ocupa d' ell.

Un altre succés sensacional.

Un pobre nen de set anys, alumne del colégi que 'ls Pares Escolapis tenen á ca'n Larrad (carrer Ample) ha sigut objecte, segons sembla, del tracte bestial de un de aquells religiosos, anomenat Pare Román. El fet, degudament comprovat per un metje, ha sigut denunciat al jutjat corresponent.

¡Y als que aixís practican el vot perpetuo de castedat, no hi haurá medi de aplicals'hi 'l vot perpetuo de un presiri!

Els pares qu' estiman als seus fills, deuen pendre nota de aquests fets abominables y abstenirse d' exposarlos á la brutal lascivia dels que de tan sacrílega manera interpretan aquella frase del diví Salvador:—Deixeu venir á mí 'ls noys.

Deixeulos'hi anar y 'us els tornarán fets un horror!

¶ *La Perdiu* continua passejantse á Mossén Cinto; molt discutir la forma del monument y 'l siti millor ahont podrá emplantarse; pero respecte á gratarse la butxaca, *nequaquam*.

En cambi *La Renaixensa* ha sigut més afortunada. Un tal Ferrán de Rochfort, després de dir que lo que cal es iniciar la suscripció «perque las cosas deuen ferse á cop calent», «predicant ab l' exemple—afegeix *La Renaixensa*—inclou en la seva carta una pesseta en sellos.»

Ja veuen que si 'ls catalanistas no diuen:—«¡Comensém!» no será per falta de medis. Ja tenen una pesseta!

Tots els soldats ja van d' estiu, s' entén, els días de feyna; qu' en quant als diumenjes s' han d' encarranquinar l' uniforme de llana. Aixís ho ha dispo-

—¡Tingui, *Lucita*, aquí li envío 'l meu cor! ¡Acéptil!
—¡Y jo, papanatas, aquí li envío 'l meu sabatot! ¡Pósissel!

sat en Weyler, que may no sigui més que un día á la senmana, ha volgut que s' guanyessin el ranxo ab la suhor del seu rostre.

De totes maneres, els días feyners respiran y fins son l' enveja dels guardias municipals.

Aquest día ho deya un Quimenas ab una exclamació que li eixia del fons del cor:

—Siquiera durante el istiu ¡quien fuera sorchel

Ha sigut elegit president del Ateneo 'l Sr. Abadal.

¿Preguntan quin mérit té? ¿Quína representació literaria ostenta? ¿Quínas obras ha donat á l' estampa? No cal que s' hi trenquin el cap; ha sigut una vegada diputat per Vich, la seva terra nadiuha, sense lograr arrelarse en aquell districte, que avuy posseheix el Sr. Huelin; pero figura entre 'ls *perdigots* y aixó basta pera presidir una corporació, que sigué un día 'l primer centre intelctual y res més que intelctual de Barcelona.

S' havia parlat del Sr. Maragall, y la designació

L' ÚLTIM DESCUBRIMENT DE LA RONDA

—Eccc burrol... ¡Aixó es lo que 'ns menjém els barcelonins!

era acertada, puig la seva calitat de regionalista, no minva poch ni molt el seu mérit de poeta escelent y de notable publicista.

L' *Ateneo* s' ha tornat un club polítich, y 's necessitava un president *company de causa*, un digne imitador de aquell Sr. Doménech y Montaner, gloria legítima de la nostra terra, que feu servir la presidencia del Ateneo d' escambell pera pescar la diputació á Corts.

Res, donchs, tindrà d' extrany que 'l Sr. Abadal, en lloch del bou que va á perdre á Vich, busqui las esquellas á Barcelona. Pero en aquest cas no olvidi lo que digué 'l clássich castellá: «Nunca segundas partes fueron buenas.»

Aixís com els toros son enemichs del color roig, el governador Manzano 'ns ha sortit enemich del color vert.

No vol qu' en un teatro de Barcelona s' anunciïn *funcions verdas*, ni que sense anunciarlas s' emplehi paper vert en els cartells.

¡Pobres verduleras! ¿Cóm s' ho arreglarán si 'l governador las empren contra ellas á causa de la verdor de las escarolas, las cols y las monjetas tendras?

¡Oh, y 'ls pobres pintors de catres, que solen emplear ab preferencia 'l color vert, ells sí que l' haurán ben treta, si 'l governador Manzano 'ls seqüestra l' olla y 'ls pinzells!

Pero que 's desenganyi: tant quant més fassi menos se sortirá ab la seva, ja que ab las sas capritxadas, al cap-de-vall, els hi farà veure 'ls *ulls verts*.

L' altre día va haverhi prop de Sabadell una topada de trens. Podia haver ocorregut una catástrofe; pero no basquejin, que aquesta ja vindrá: l' accident de Sabadell n' es un anunci.

La cosa va ocorre perque la línea fa pendent, y per ella relliscá vía avall un tren de mercancias massa carregat, sense que 'ls frens poguessin deturar-lo. Perque la companyia del Nort es molt fluixa de frens, y emplea un material antich, desballestat, bo sols per cremar.

***
Pero ¿y 'l govern qué hi diu?

UN ESCOLAPIO

¿Quin concepte te format de aquests abusos tan perillosos? ¿Quinas midas está disposat á pendre?

¡El govern!

¿No paga l' empresa ab tota puntualitat els sous de conceillers als cap-pares dels partits monárquichs, perque fassin els ulls grossos?

Donchs ab aixó ja n' hi ha prou, y tot lo demás son cansons.

Cansons com las del tururut, qui gemega ja ha rebut.

Quinze ó vint días enrera 'ns queixavam dels frets tardans ¿veritat?

Donchs aquí 'ls tením des-cambiat ab una calor sofo-cant, enervadora: ab un bau de humitat cálida, digna de un bany rus.

No hi ha més que un consol, els banys de mar.

¡Al agua, patos!

La *Renaixensa* s' indigna contra un industrial que 's val de un retrato de Mossén Cinto, per anunciar la seva mercancia, consistent en un dentrí-fich y antiséptich.

Per lo vist el periódich catalanista no sab fins ahont arriba l' enginy de *la gent de bé*.

Ara per completar l' efecte, sols falta que 'l dentrí-fich aquest fassi miracles, y que qualsevol bisbe catalanista—per exemple 'l de Vich—concedeixi quaranta días de indulgencia als que l' usin resant devotament un pare-nostre pera l' etern descans de Mossén Cinto.

Una nota inglesa, que revela que 'ls misters també son bromistas.

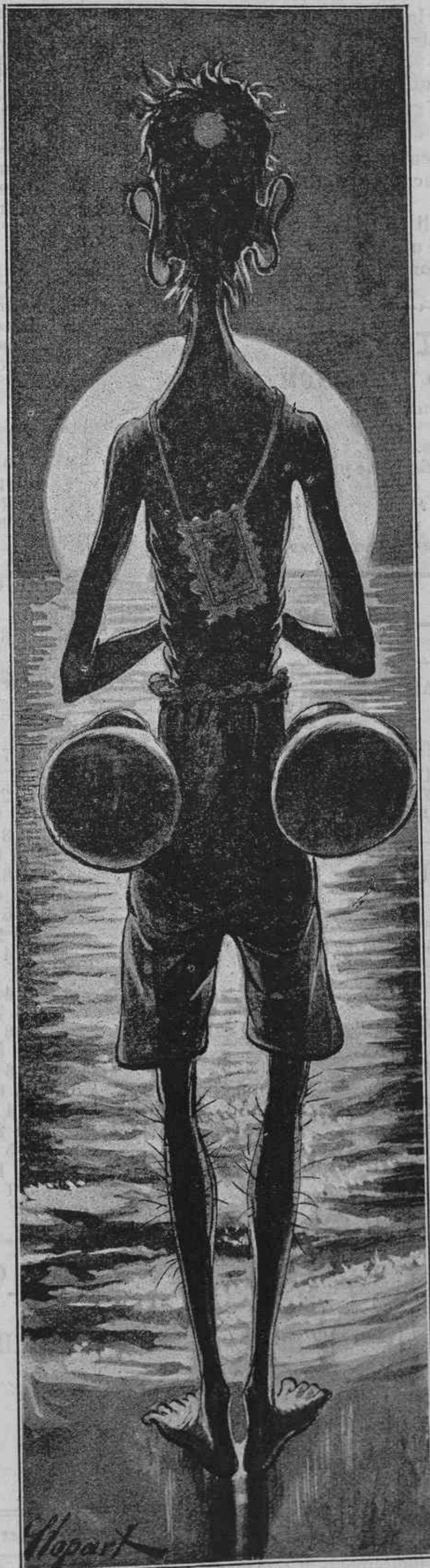
El rey Eduart VII ab motiu de la seva coronació 's proposava elevar á la categoria de lords á Sir Thomas Lipton, acaudalat fabricant de conservas, á Sir J. William, célebre metje tocólech y finalment á Sir Ernest Cassel, advocat de molt talent.

Ab tal motiu els inglesos han batejat als tres nous lords, segons las fórmulas de una de las sevas oracions més usuals:

«Lord, preserve us» (Senyor, conserva'ns—Pel fabricant de conservas).

«Lord, deliner us» (Senyor, deslliura'ns—Pel metje de parts).

«Lord, defend us» (Senyor, defensa'ns—Per l' advocat).

Veyám si, posantse en remull, se farà passar els fogots.

¿Veritat, que sembla fet expressament?

En un tranvía.

Entran tres senyoras, y un passatjer volent passar plassa de galán, s' alsa y diu oferint l' assiento:

—Per la més vella de vostés.

Silenci. Inmovilitat. Cap de las tres senyoras acepta l' invitació, sens dupte per no voler passar per la més vella.

Y 'l passatjer, tornantse á assentar, diu:

—¿No 'l volen? Donchs, sent aixís tant se val que l' aprofiti jo.

CANTARELLAS

Si vindré ó no á demanarte de moment no t' ho puch dir, mes si traguessis la grossa desde ara ja 't dich que sí.

Si tronat duch lo barret tronadas duch las sabatas; sort que porto capa nova y la capa tot ho tapa.

El llum feya mala cara, ta mare pesava figas, y tú y jo... ¿No te 'n recordas de quin modo 'ns divertíam?

C. H. XIVIXELL

Que 'l teu cor es un volcán, l' altre día 'm vares dir. Vetaquí la escalfó aquella que á ton costat vaig sentir.

Que las feridas se curan, aixó ningú ho duptará; mes no 's curará la meva que tú ingratal 'm vas causar.

P. FONT NIELFA

Encare que rey no sigui de mon cor reyna 't vull fer, puig la que con tú m' estima se mereix aixó y molt més.

Llansol voldría tornar-me, pero llensol de ton llit, per poder besar tos llabis mentre estaries dormint.

PEIG Y CUNILLERA

QÜENTOS

Se parla en una tertulia de un jove barba-mech que está perdudament enamorat de una solterona de trenta cinch anys.

—Ho sé de bona tinta—diu un murmurador;—el negoci está arreglat.

—¿Se casan?—preguntan tots els presents assombrats.

—No, senyors: en vista de la diferencia d'edat no s'ha considerat oportú 'l matrimoni.

—¿Y donchs?

—Ella se n'ha compadescut y ha decidit adoptar-lo.

Al saber un fulano molt tocat y posat la mort repentina de un amich seu, acut corrent á la casa mortuoria.

Truca, y á la persona que li obra la porta, li diu:

—Dispensi... ¿podria veure un instant al difunt... ey, sempre que no sigués incomodar-lo?...

SOLUCIONS

Á LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª—*A-mo-ro-sa-ment.*
 2.ª ID. 2.ª—*Ca-ta-ri-na.*
 3.ª ANAGRAMA.—*Paret—Petra.*
 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Entre faldillas y pantalóns.*
 5.ª QUADRET. PE TA CA
                   TA RRA SSA
                   CA SA CA

- 5.ª GEROGLÍFICH.—*Com mes cartas mes sobres.*

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

PEL AMICH SERAFÍ ANTERO

Molt me dol, car amich, que tant discrepis de la meva opinió honrada y lleal, tú ets *hu-dos-tres* com jo, si m'aventatjas

UNA CONSULTA

—Dónguim un bon consell, senyor Grabulosa: ¿quín ofici li faria apendre á n'aquest baylet?

—¡Escultor, home!... Ab tants monuments y estátuas com s'han de fer, no li faltarà may feyna.

la senyera *hu-dos-tres-quart* defensant será pel teu talent, no per l'entusiasme major que 'l meu, en pro del ideal.

Defensas tú una patria *quarte-quatre*: suspiro jo per una patria gran, pletórica de vida y de riquesa, sense guerras, sense crims, y sense esclaus. Vols que 's conservi la llengua nadiuha, també ho vull jo, pro no seré insensat proscibint de la petita llenca que 'ns vegé naixe á aquell que acostumat á parlar diferent, vé ab afany noble á amassá un tros de pá ab treball honrat.

J. COSTA POMÉS

II

Una vocal la *primera*, la *segona* musical, amaniment *quart-tercera* y nom d'home lo *total*.

ANTONI FELIU

ACENTÍGRAFO

La Rita de can Cabot, diu que quan s'haji de *tot*, vol gastarse un dineral per comprá una gran *total*.

BIANCHI

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7.—Nom d'home.
 5 3 1 3 2 7.—Poble catalá.
 5 1 2 3 6.—Nom d'home.
 5 1 2 4.—Tots n'hem tingut.
 2 1 5.—En las barcas.
 5 6.—Musical.
 5.—Xifra romana.
 3 7.—En la música.
 3 2 7.—Fenómeno atmosféric.
 5 7 2 1.—Fruita.
 5 1 2 6 1.—Nom de dona.
 5 1 2 3 6 2.—Víctima.
 5 1 2 3 6 2 6.—Sacrifici.
 3 4 1 3 2 4.—Espectacle.
 5 7 2 4 3.—Personatge polítich.
 2 7 5 1.—Capital estrangera.
 3 4 2.—Riu catalá.
 2 4.—Nota musical.
 3.—Consonant.
 3 4.—Planta.
 2 4 7.—Sentenciat.
 2 1 3 1.—Animal.
 5 1 2 3 1.—Nom de dona.
 4 2 5 6 3 1.—Oratori.
 5 7 2 1 6 5 1.—Opera.
 3 4 3 4 2 1.—Utensili casulá.
 5 4 3 2 7.—Mida.
 2 6 5 1.—En el vers.
 3 4 1.—Combustible.
 5 1.—Part del cos.
 2.—Consonant.

SASLOTA ¿Y LLAURAVA?

GEROGLÍFICH

×

B 1901—1902

A

K L D

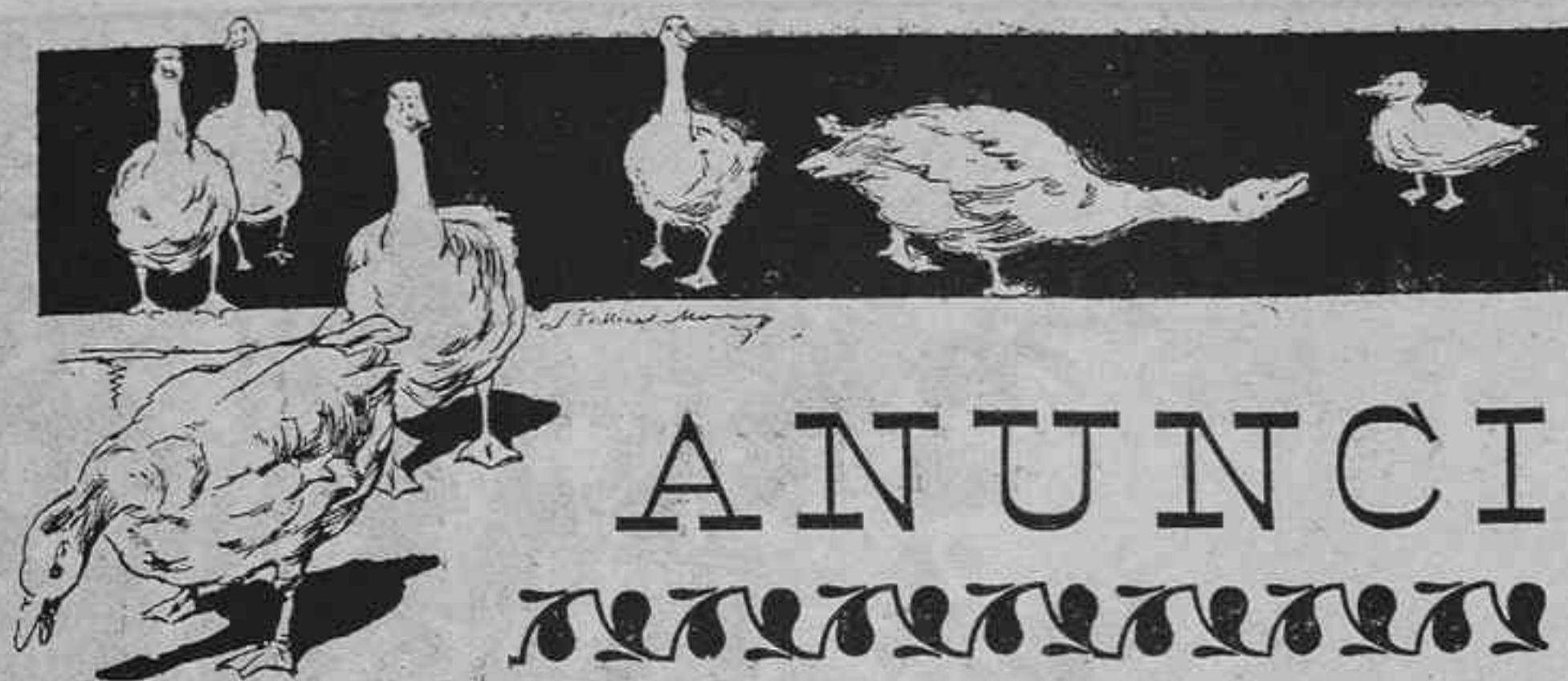
I

XECH DE LLANSÁ

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm.
 Tinta Ch. Lorilleux y C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Ultimo volumen publicado

DE LA

COLECCION DIAMANTE

TOMO 82

POR

Laura García de Giner

La Samaritana Precio 2 reales

Ultima obra de C. GUMÁ

Entre faldillas y pantalóns

HUMORADA EN VERS

2 rals

ANTONIO VICO

MIS MEMORIAS

CUARENTA AÑOS DE CÓMICO

Impresiones, por **Echegaray, Cano y Zapata**

Un tomo en 8.º, Ptas. 4.

Episodios nacionales

PÉREZ GALDÓS

Cuarta serie

LAS TORMENTAS DEL 48

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

El Pastor

POEMA DRAMÁTICO

POR **EDUARDO MARQUINA**

Ptas. 2

COLECCIÓN ECONÓMICA DE LEYES ESPAÑOLAS

TOMOS PUBLICADOS

Reglamentación de teatros

Trabajo de mujeres y niños

Garantías constitucionales

Corridas de toros y novillos

Asociaciones religiosas

Coches automóviles

Precio de cada tomo encuadernado, **Ptas. 1.**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

«DONDE LAS DAN.....»

—¿No fa vosté apartar als transeunts ab el inyech, nyech! de la bocina? Jo 'ls faig fugir ab el [xff, xff] de l' aixeta